

आर्थिक वर्ष २०२१ अखेर मार्च महिन्यात सर्व प्रशासकीय
विभाग तसेच अधिदान व लेखा कार्यालय/ कोषागारे /
उपकोषागारे यांनी करावयाच्या कार्यवाहीबाबत सूचना

महाराष्ट्र शासन
वित्त विभाग

शासन परिपत्रक क्र.- संकीर्ण -२०२१/प्र.क्र.२७/२०२१/कोषा प्रशा-५

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

तारीख: १५ मार्च, २०२१.

संदर्भ :- शासन परिपत्रक क्र.: संकीर्ण २०२०/ प्र.क्र.४२/२०२०/कोषा प्रशा-५, दि.१३ मार्च, २०२०.

शासन परिपत्रक

दरवर्षी मार्च महिन्यात अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात पूरक मागणीद्वारे व सुधारीत अंदाजपत्रकाद्वारे विविध विभागांना निधी उपलब्ध करून दिला जातो. सदर उपलब्ध झालेला निधी दि. ३१ मार्च अखेर कोषागार / उपकोषागार तसेच अधिदान व लेखा कार्यालय येथे देयके सादर करून खर्च करणे अनिवार्य असल्यामुळे अधिदान व लेखा कार्यालय तसेच कोषागार / उपकोषागार कार्यालयात मार्च महिन्यात सादर होणा-या देयकांच्या संख्येत मोठ्या प्रमाणात वाढ होते. त्यामुळे ट्रेझरी नेट, बिम्स व सेवार्थ इ. प्रणालींवर ताण येऊन त्या खंडीत होण्याचे व वेग मंदावण्याचे प्रकार घडतात. तसेच देयकांची तपासणी करण्यास पुरेसा कालावधी मिळत नाही. याशिवाय उपकोषागार स्तरावर रात्री उशिरा सादर होणारी देयके, बँकेच्या कामाच्या वेळांमुळे पारित करता येत नाहीत. अशा प्रकारे मार्च अखेर नेहमी उद्धवणान्या अडचणींवर मात करण्यासाठी सर्व प्रशासकीय विभाग त्यांच्या अधिनस्त सर्व कार्यालये, आहरण व संवितरण अधिकारी तसेच अधिदान लेखा कार्यालय/सर्व कोषागारे / उपकोषागारे यांनी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्याची दक्षता घ्यावी.

१) **दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी अधिदान व लेखा कार्यालय तसेच कोषागार / उपकोषागार कार्यालयातील देयके स्वीकृती व प्रदानाचे काऊंटर सुरु ठेवणे बाबत :-**

मार्च अखेरीस दि ३१ मार्च, २०२१ रोजी शासनाचा निधी अखर्चित राहू नये यासाठी अधिदान व लेखा कार्यालय, तसेच जिल्हा कोषागार कार्यालये व उपकोषागार कार्यालये दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी रात्री उशिरापर्यंत चालू ठेवणे आवश्यक आहे. त्यामुळे सदर दिवशी देयके स्वीकृती व प्रदानाची कामे पूर्ण करता येतील.

२) **दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी शासकीय प्रदाने धनादेशाद्वारे करण्यात मंजूरी देणे :-**

दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी मुंबई व नागपूर येथील रिझर्व्ह बँक, भारतीय स्टेट बँक तसेच शासनाचे आर्थिक व्यवहार हाताळणाऱ्या अन्य बँकांच्या शाखा रात्री उशिरापर्यंत उघड्या राहिल्या, तरी रात्री १२.०० नंतर बँकांच्या संगणकीय प्रणालीतील दिनांकात बदल होत असल्याने व्यवहार पुढील दिनांकास नोंदविला जातो. त्यामुळे शासनाचे व्यवहाराचे अचूक लेखांकन होण्याकरीता भारतीय रिझर्व्ह बँक यांच्या दि. १९ फेब्रुवारी, २०२१ च्या पत्रान्वये प्राप्त निर्देशानुसार अधिदान व लेखा कार्यालय, कोषागार / उपकोषागार कार्यालयांनी करावयाची कार्यवाही खाली नमूद करण्यात आली आहे.

अधिदान व लेखा कार्यालयाने करावयाची कार्यवाही.

१. अधिदान व लेखा कार्यालयाने दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी रात्री ८.०० वाजेपर्यंत ई-कुबेर प्रणालीद्वारे प्रदान करण्याची कार्यवाही करावी. दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी रात्री ८.०० नंतर धनादेशाद्वारे प्रदान करण्यात यावे.
२. आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी ई-कुबेर प्रणालीद्वारे करण्यात आलेल्या प्रदानास रात्री १०.०० वाजेपर्यंत मान्यता (Approval) देण्याची कार्यवाही पूर्ण करावी.
३. आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी सदर प्रदानास विहित मुदतीत मान्यता दिल्याची खातरजमा अधिदान व लेखा कार्यालयाने करावी.
४. आहरण व संवितरण अधिकारी यांचे मान्यतेअभावी प्रदान न झाल्यास अनुदान व्यपगत झाल्यास त्याची जबाबदारी अधिदान व लेखा कार्यालयाची राहणार नाही.

कोषागार / उपकोषागार कार्यालयाने करावयाची कार्यवाही.

१. कोषागार कार्यालयाने दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी संध्याकाळी ४.०० पर्यंत सर्व प्रदाने CMP प्रणालीद्वारे करावी व त्यानंतर सर्व प्रदाने धनादेशाद्वारे करावी.
२. दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी संध्याकाळी ४.०० वा.पर्यंत CMP प्रणालीद्वारे केलेल्या सर्व प्रदानांना आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी विहित मुदतीत मान्यता दिल्याची खातरजमा कोषागार कार्यालयाने करावी.
३. उपकोषागार कार्यालयाने दि. ३० मार्च, २०२१ पर्यंत सर्व प्रदाने CMP प्रणालीद्वारे करावी. दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी सर्व प्रदाने बँक अडव्हाईस (Bank Advice) द्वारे करावी.
४. दि. ३० मार्च, २०२१ पर्यंत CMP प्रणालीद्वारे केलेल्या सर्व प्रदानांना आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी विहित मुदतीत मान्यता दिल्याची खातरजमा उपकोषागार कार्यालयाने करावी.
५. आहरण व संवितरण अधिकारी यांच्या मान्यतेअभावी प्रदान न झाल्याच्या कारणास्तव अनुदान व्यपगत झाल्यास सदरची जबाबदारी कोषागार / उपकोषागार कार्यालयाची राहणार नाही.

३) अधिदान व लेखा कार्यालय/ कोषागार / उपकोषागार कार्यालयाकडून या पूर्वीची आक्षेपित देयके दि. २२ मार्च, २०२१ पूर्वी अधिदान व लेखा कार्यालय/ कोषागार / उपकोषागारात सादर करणे :-

माहे एप्रिल, २०२० ते फेब्रुवारी, २०२१ या कालावधीत म्हणजेच दि. १ मार्च, २०२१ पूर्वी कोषागारांनी आक्षेपित केलेली देयके वर्ष अखेरीस एकत्रित सादर केली जातात. देयकांची प्रचंड संख्या पाहता देयकांची काटेकोर तपासणी करणे कोषागार अधिकाऱ्यांना वेळेअभावी शक्य नसल्याने, त्यात अनियमितता घडू शकतात. त्यामुळे कोषागारांकडून दि. १ मार्च, २०२१ पूर्वी आक्षेपित झालेली, दीर्घ काळापासून कोषागारात पुन्हा सादर न केलेली देयके आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी दि. २२ मार्च, २०२१ पर्यंतच अधिदान व लेखा कार्यालय व कोषागार/उपकोषागारात सादर करावी. त्यानंतर अशा प्रकारची देयके स्विकारली जाणार नाहीत.

प्रशासकीय विभागांकडे उपलब्ध असलेल्या अनुदानाची खालील बाबींची देयके दि. २२ मार्च, २०२१ पर्यंत अधिदान व लेखा कार्यालय, कोषागार/उपकोषागार कार्यालयात सादर करण्यात यावीत.

१. प्रवास भत्ता देयके.
२. आस्थापना विषयक पुरवणी देयके.
३. वैदयकीय खर्च प्रतिपूर्ती देयके.

त्यानंतर अशी देयके पुढील वर्षाच्या अनुदानातून काढण्यात यावीत.

पुरवणी मागण्या (मार्च -२०२१) व सुधारीत अंदाजपत्रकानुसार उपरोक्त बाबींसाठी मंजूर झालेल्या अनुदानाचीच देयके दि.२२ मार्च, २०२१ नंतर कोषागारात येतील.

४) प्रपत्र बिजक (Proforma Invoice) जोडून सादर होणाऱ्या देयकांबाबत :-

मार्च महिन्याच्या अखेरीस उपलब्ध निधी खर्च करण्याचे हेतूने माल/वस्तू प्राप्त झालेल्या नसताना म.को.नि. नमुना ३१ अथवा प्रपत्र बिजक (Proforma Invoice) जोडून देयके सादर केली जातात. वित्त विभाग शासन परिपत्रक दि. १४ मार्च, २०१८ अन्वये अधिदान व लेखा कार्यालय, कोषागार / उपकोषागार कार्यालयांनी कशी कार्यवाही करावी याबाबतचे निर्देश देण्यात आलेले आहेत. त्यानुसार आता म. को. नि. नियम १९६८ मधील नियम ३०२ व ३०३ व महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम १९६५ मधील परि. १ मधील विवरणपत्र २ मध्ये नमूद केलेल्या बाबींसाठीच संक्षिप्त देयकांवर रक्कम काढण्याच्या अनुषंगाने पुढील प्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

अ) म. को. नि.नमुना २८ अथवा ३१ मध्ये प्रपत्र बिजक (Proforma Invoice) जोडून देयके सादर केली असतील तर अशी देयके पारित करण्यात येऊ नयेत.

ब) पुरवठादाराकडून खरेदी केलेल्या वस्तुंचा पुरवठा करण्यात आला असेल व म. को. नि. नमुना २८ अथवा ३१ सोबत अंतिम देयक (Final Bill) /नियमित प्रमाणके / पावत्या जोडल्या असतील तरच देयके पारित करावीत.

५) जिल्हा कोषागार स्तरावर सादर होणे आवश्यक असणारी देयके उपकोषागार स्तरावर सादर न करणे :-

सुधारीत अंदाजपत्रक व पुरवणी मागणीद्वारे प्राप्त अनुदानातून वैयक्तीक लाभाची मोठ्या रकमेची देयके महसूल विभाग, कृषी विभाग, आदिवासी विकास विभाग इ. कार्यालयाकडून तालूका स्तरावर अनुदान वाटप करून उपकोषागार कार्यालयामध्ये वर्ष अखेरीस सादर केली जातात. उपकोषागार स्तरावर एकच लिपीक व एकच सहायक लेखाधिकारी / उपलेखापाल कार्यरत असल्यामुळे अशा देयकांची छाननी करण्यावर मर्यादा येतात व अनियमितता घडण्याचा संभव असतो. त्यामुळे अशी देयके उपकोषागार कार्यालयात सादर न करता जिल्हा कोषागार कार्यालयामध्येच सादर करण्यात यावीत. उपकोषागार स्तरावरील सर्व आहरण व संवितरण अधिकारी यांना याबाबत लेखी स्वरूपात सूचना द्याव्यात.

६) उपकोषागारामध्ये दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी सांयकाळी ०६.०० वाजे नंतर देयके स्वीकृती बंद करून जिल्हा कोषागारात सादर करणे :-

उपकोषागारात प्राप्त होणारी देयके, त्या देयकांवर उपकोषागाराकडून करावयाच्या कार्यवाहीस लागणारा अवधी व बँकेच्या कामाचा कालावधी पहाता उपकोषागारात दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी सांयकाळी ०६.०० नंतर देयके स्वीकृती बंद करण्यात येईल. दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी सांयकाळी ०६.०० नंतर कोकण भवन, उपकोषागार कार्यालय वगळता इतर उपकोषागार स्तरावरील आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी त्यांचे जिल्हा स्तरावरील आहरण व संवितरण अधिकारी यांचे मार्फत जिल्हा कोषागारात देयके सादर करण्याची दक्षता घ्यावी. याबाबत सर्व उपकोषागारांमध्ये सूचना फलकाद्वारे सूचना देण्यात याव्यात.

७) नियंत्रक अधिकाऱ्यांनी पुरवणी मागणीद्वारे प्राप्त अनुदान त्वरीत बिम्स (BEAMS) प्रणालीवर उपलब्ध करून देणे :-

शासनाकडून विविध विभागांना आठमाही सुधारीत अंदाजपत्रकानुसार तसेच पुरवणी मागण्याद्वारे अनुदान मंजूर केल्यानंतर प्रशासनिक विभाग व विभाग प्रमुखांकडून बिम्स (BEAMS) प्रणालीवर उशिराने आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांना अनुदान उपलब्ध करून दिले जाते. त्यानंतर देयके तयार करणे, उपकोषागारात सादर करणे इत्यादी कार्यवाही करण्यास विलंब होतो. त्यामुळे दि. ३१ मार्च रोजी बिम्स (BEAMS) प्रणाली तसेच ट्रेझरी नेट प्रणाली यावर प्रचंड ताण येऊन या प्रणाली बंद पडतात अथवा खंडीत होतात. त्याकरीता सर्व विभागांनी/नियंत्रण अधिकारी यांनी सुधारीत अर्थसंकल्पाद्वारे तसेच पुरवणी मागणीद्वारे प्राप्त अनुदान बिम्स (BEAMS) वर त्वरीत उपलब्ध करून देण्याची दक्षता घ्यावी.

८) अनुदान मंजूरीची शाईच्या स्वाक्षरीच्या ओदशाची मूळ प्रत अधिदान व लेखा कार्यालय, कोषागार व उपकोषागारांना उपलब्ध करून देण्याबाबत :-

वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण -२०२१/प्र.क्र.१८/२१/कोषा-प्रशा ५, दिनांक २३.०२.२०२१ मधील मुद्दा क्रमांक २ अन्वये, मंत्रालय स्तरावरील सर्व प्रशासकीय विभागांनी, ज्या सक्षम अधिकारी यांच्या स्वाक्षरीने शासन निर्णय, विविध योजनांतर्गत अनुदान मंजूरीचे /वाटपाचे आदेश निर्गमित होतात त्या सर्व अधिकाऱ्यांच्या नमूना स्वाक्षरी संबंधित आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी अधिदान व लेखा कार्यालयाकडून साक्षांकित करून घेऊन अधिदान व लेखा कार्यालय/ कोषागार / उपकोषागार कार्यालय यांना उपलब्ध करून द्याव्यात.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून, त्याचा संकेतांक २०२१०३१५१७१५३५६४०५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(इंद्रजित गोरे)
शासनाचे उपसचिव

प्रत,

१. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा / विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
२. सर्व सन्माननीय विधानसभा / विधान परिषद व संसद सदस्य,
३. मा. राज्यपाल यांचे सचिव
४. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
५. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव
५. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

- ६.सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग
- ७.मंत्रालयीन सर्व विभागांच्या अधिन असलेल्या सर्व विभागांचे व कार्यालयांचे प्रमुख
- ८.प्रबंधक, मुळ न्यायालय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
- ९.प्रधान महालेखापाल (लेखापरीक्षा)- १, महाराष्ट्र, मुंबई
- १०.प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई
- ११.महालेखापाल (लेखापरीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
- १२.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
- १३.आयुक्त, आयकर (TDS) चर्नीरोड, मुंबई ४००००२
- १४.आयुक्त, आयकर (TDS) सिव्हील लाईन, नागपूर ४४४००१
- १५.प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा) मुंबई
- १६.सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- १७.सचिव, महाराष्ट्र विधीमंडळ सचिवालय, मुंबई
- १८.प्रबंधक, लोक आयुक्त व उपलोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
- १९.प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई
२०. मुख्य माहिती आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- २१.विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, कोपर्निकस रोड, नवी दिल्ली
- २२.सर्व विभागीय आयुक्त
- २३.सर्व जिल्हाधिकारी
- २४.सर्व जिल्हापरिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- २५.संचालक , लेखा व कोषागारे, मुंबई
- २६.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- २७.सहसंचालक,लेखा व कोषागारे,कोकण/पुणे/नाशिक /औरंगाबाद/ अमरावती /नागपूर
- २८.संचालक, स्थानिक निधी लेखापरीक्षा, कोकण भवन, नवी मुंबई
- २९.सहसंचालक,स्थानिक निधी लेखापरीक्षा मुंबई /पुणे/नाशिक/औरंगाबाद/अमरावती /नागपूर
- ३०.वित्त विभागातील सर्व कार्यासने
- ३१.निवड नस्ती कोषा प्र.५